

Opracowanie: Iwona Kłosok-Bazan

Melioracje wodne krok po kroku

Projekt zrealizowany w ramach operacji pn. „Zakładanie lokalnych partnerstw do spraw wody (LPW) – nowatorskie elementy racjonalnej gospodarki wodnej na obszarach wiejskich” w ramach realizacji planu operacyjnego KSOW na lata 2020–2021 w zakresie SIR

Opolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Łosowie
ul. Główna 1, 49-330 Łosów
www.oodr.pl, www.sir.oodr.pl
tel. 77 4437 111

Skład i druk:

Wydawnictwo i Drukarnia Świętego Krzyża
45-007 Opole, ul. Katedralna 8A
Tel. 77 44 17 140, e-mail: sekretariat@wydawnictwo.opole.pl
www.wydawnictwo.opole.pl
www.krzyz.opole.pl

1. Wprowadzenie

Melioracje wodne mimo, że powszechnie kojarzone z odwadnianiem terenów, mają na celu wprowadzenie zmian w ekosystemach rolniczych, leśnych i wodnych. Zmiany te powinny wpływać na wzrost produktywności zmeliorowanych ekosystemów i zapewniać efektywność ekonomiczną gospodarowania¹. Definicja melioracji zapisana została w art. 195 Ustawy Prawo Wodne²

„Melioracje wodne polegają na regulacji stosunków wodnych

w celu polepszenia zdolności produkcyjnej gleby i ułatwienia jej uprawy”

W myśl zapisów Prawa Wodnego urządzeniami melioracji wodnych są: rowy wraz z budowlami związanymi z nimi funkcjonalnie; drenowania; rurociągi, stacje pomp służące wyłącznie do celów rolniczych; ziemne stawy rybne; groble na obszarach nawadnianych; systemy nawodnień grawitacyjnych oraz systemy nawodnień ciśnieniowych, o ile służą celom regulacji stosunków wodnych, zgodnie z zapisami wspomnianego wcześniej art. 195 Ustawy. Dodatkowo przepisy dotyczące urządzeń melioracji wodnych stosuje się do: budowli wstrzymujących erozję wodną; dróg dojazdowych niezbędnych do użytkowania obszarów zmeliorowanych; fitomelioracji oraz agromelioracji; systemów przeciwozryjnych; a także zagospodarowania zmeliorowanych trwałych łąk i pastwisk.

Podstawowe zadania systemów melioracji zaprezentowane przez prof. Żmudę¹, podczas konferencji pn. „Woda w rolnictwie w okresie nowych wyzwań”, to:

- optymalizacja układu czynników plonotwórczych w środowisku (woda, powietrze, temperatura, światło, składniki pokarmowe) w całym okresie rozwoju roślin;
- ułatwienie wykonywania prac agrotechnicznych na gruntach ornych i pratotechnicznych na użytkach zielonych;

¹ Żmuda R. (2016) *Systemy melioracyjne i potrzeba regulacji stosunków wodnych. Konferencja: „Woda w rolnictwie w okresie nowych wyzwań” Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie 21.10.2016 r*

² *Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne. Dz.U. 2017 poz. 1566 z póź. zm.*

- zapobieganie klęskom żywiołowym, rekultywacja nieużytków i terenów zniszczonych przez górnictwo, przemysł lub inną działalność człowieka;
- ochrona środowiska przyrodniczo-rolniczego przed degradacją.

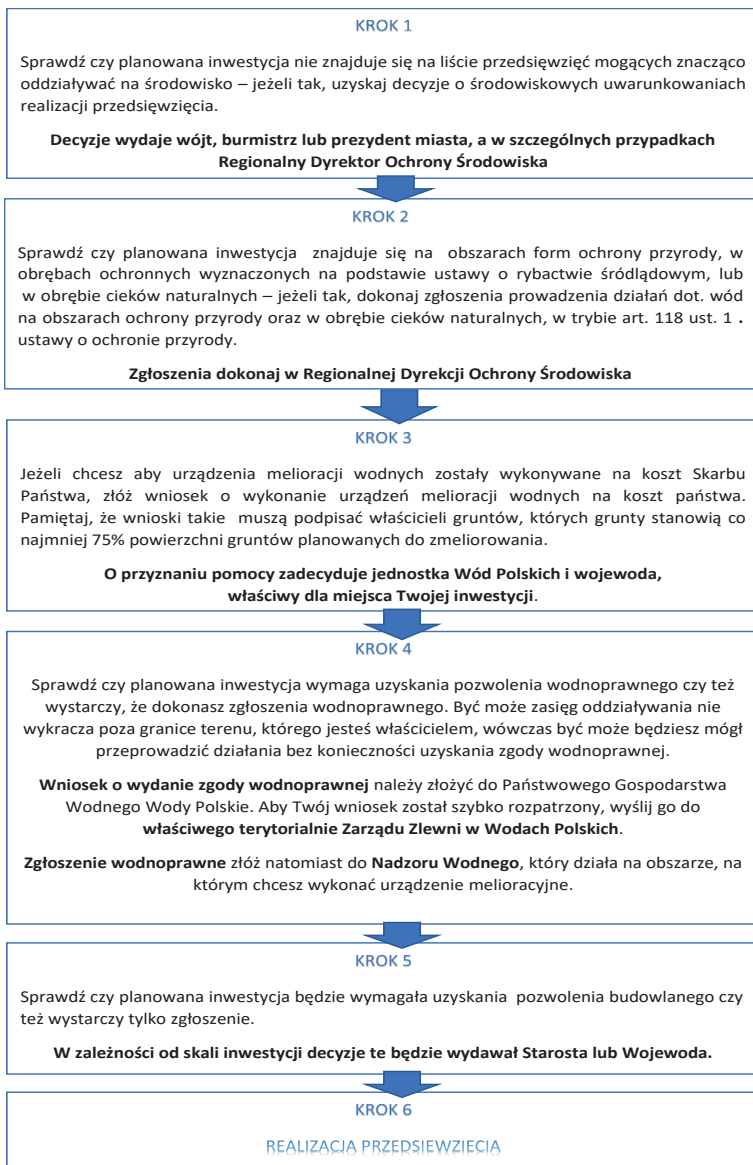
Ważnym zadaniem podczas realizacji przedsięwzięć melioracyjnych, zapisanym w Ustawie Prawo Wodne, jest **osiągnięcie celów środowiskowych**. Przy planowaniu, wykonywaniu oraz utrzymywaniu urządzeń melioracji wodnych, należy kierować się potrzebą zachowania zróżnicowanych biocenoz polnych i łąkowych, koniecznością osiągnięcia dobrego stanu wód oraz koniecznością osiągnięcia założonych celów środowiskowych. Cele z kolei, realizuje się min. poprzez podejmowanie działań zapisanych w planach gospodarowania wodami³ na obszarach dorzeczy, w szczególności takich działaniach jak²:

- zapobieganie lub ograniczanie wprowadzania do wód zanieczyszczeń;
- zapobieganiu pogorszeniu oraz poprawa stanu wód;
- ochrona wód i podejmowaniu działań naprawczych.

Ze względu na złożoność zadania, przygotowanie procesu inwestycyjnego związanego z budową urządzeń melioracji wodnych jest zadaniem wieloetapowym i niewątpliwie dość skomplikowanym. Niemniej jednak, niesprzyjające rolnictwu warunki klimatyczne panujące w Polsce wymuszają potrzebę stosowania takich systemów, aby rolnictwo w Polsce, nie odbiegało od standardów przyjętych w Unii Europejskiej⁴. Schemat blokowy postępowania przy realizacji inwestycji z zakresu melioracji wodnych zaprezentowano na rysunku 1.

³ Podstawowy dokument planistyczny gospodarki wodnej realizowany zgodnie z zapisami Dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Ramowa Dyrektywa Wodna)

⁴ Pabujan L., Stachowiak M. (2019) Ocena stanu technicznego urządzeń melioracyjnych w gminie Bystrzyca Kłodzka – obiekt Łomnica, *Inżynieria Ekologiczna* vol.20 nr 3, s.1-11

Rys. 1 Schemat blokowy postępowania przy realizacji inwestycji z zakresu melioracji wodnych

2. Wymagania prawne wynikające z ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko⁵

Przed przystąpieniem do realizacji inwestycji polegającej na budowie systemów melioracji wodnych, w **pierwszej kolejności** należy ocenić czy planowane przedsięwzięcie, nie znajduje się **na liście przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko**. Listę taką opublikowano w Rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na **środowisko**⁶. Dla przedsięwzięć z zakresu gospodarki wodnej, należy zwrócić uwagę na zapisy **§ 2 ust. 1 pkt 35 i 36**, gdzie do grupy przedsięwzięć mogących **zawsze znacząco oddziaływać na środowisko** zaliczone zostały zapory i urządzenia przeznaczone do zatrzymywania i stałego retencjonowania (nie mniej niż 10 mln m³ nowej lub dodatkowej masy wody) oraz budowle piętrzące o wysokości piętrzenia wody nie mniejszej niż 5 m.

Z kolei § 3 ust. 1 pkt 69, 70, 73 oraz 74 Ustawy wskazuje przedsięwzięcia mogące **potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko**, znajdując się tu min:

- budowle piętrzące*:
 - na obszarach objętych formami ochrony przyrody, lub w otulinach tych terenów, z wyłączeniem budowli piętrzących o wysokości piętrzenia wody mniejszej niż 1 m realizowanych na podstawie planu ochrony, planu zadań ochronnych lub zadań ochronnych ustanowionych dla danej formy ochrony przyrody;
 - jeżeli piętrzenie dotyczy cieków naturalnych, na których nie ma budowli piętrzących;

⁵ Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko zwana potocznie OOS

⁶ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

* Inne niż zapory lub inne urządzenia przeznaczone do zatrzymywania i stałego retencjonowania (gromadzenia) nie mniej niż 10 mln m³ nowej lub dodatkowej masy wody oraz budowle piętrzące o wysokości piętrzenia wody nie mniejszej niż 5 m, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 35 i 36 Prawa Wodnego

- jeżeli w promieniu mniejszym niż 5 km na tym samym cieku lub na cieku z nim połączonym znajduje się inna budowla piętrząca o wysokości piętrzenia wody nie mniejszej niż 1 m;
- kanały w rozumieniu Ustawy Prawo Wodne (sztuczne koryta prowadzące wody w sposób ciągły lub okresowy, o szerokości dna co najmniej 1,5 m przy ich ujściu lub ujęciu);
- urządzenia lub zespoły urządzeń umożliwiające pobór wód podziemnych lub sztuczne systemy zasilania wód podziemnych, o zdolności poboru wody nie mniejszej niż 10 m³ na godzinę;
- urządzenia lub zespoły urządzeń umożliwiające pobór wód podziemnych z tej samej warstwy wodonośnej, o zdolności poboru wody nie mniejszej niż 1 m³/h, jeżeli w odległości mniejszej niż 500 m znajdują się inne urządzenia lub inny zespół urządzeń umożliwiające pobór wód podziemnych, o zdolności poboru wody nie mniejszej niż 1 m³/h, z wyłączeniem zwykłego korzystania z wód;
- urządzenia do przerzutu wody wyłącznie w celu zwiększania zasobów wodnych innych cieków naturalnych, kanałów, jezior oraz innych zbiorników wodnych.

Szczególnego podkreślenia wymagają zapisy § 3 ust. 1 pkt 89 Rozporządzenia, które do grupy przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko kwalifikują działania polegające na gospodarowaniu wodą w rolnictwie, w tym:

- a) melioracje łąk, pastwisk lub nieużytków;
- b) melioracje terenów znajdujących się na obszarach objętych formami ochrony przyrody lub w ich otulinach;
- c) melioracje na obszarze nie mniejszym niż 2 ha (inne niż wymienione powyżej), jeżeli w odległości nie większej niż 1 km od granicy projektowanego obszaru meliorowanego w ciągu ostatnich 5 lat zmeliorowano obszar o powierzchni nie mniejszej niż 1 ha oraz łączna powierzchnia projektowanego obszaru meliorowanego oraz obszaru zmeliorowanego w ciągu ostatnich 5 lat wyniesie nie mniej niż 5 ha;
- d) melioracje na obszarze nie mniejszym niż 5 ha (inne niż wymieniona powyżej);

e) realizacja zbiorników wodnych lub stawów, o powierzchni nie mniejszej niż 0,5 ha, na terenach gruntów innych niż orne znajdujących się na obszarach objętych formami ochrony przyrody lub w otulinach tych miejsc;

f) realizacji stawów o głębokości nie mniejszej niż 3 m, innej niż wymienione w pt e.

Jeżeli planowane przedsięwzięcie zakwalifikowane zostało do grupy **przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko** wówczas obligatoryjnie należy wykonać **raport**, a dla inwestycji konieczne będzie przeprowadzenie oceny oddziaływania na środowisko.

Jeżeli planowane przedsięwzięcie zakwalifikowane zostało do grupy **przedsięwzięć mogących potencjalnie oddziaływać na środowisko** wówczas, należy przygotować kartę informacyjną przedsięwzięcia, a o konieczności przygotowania raportu i przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko zdecyduje organ.

Jeżeli planowane przedsięwzięcie może znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000, a nie jest bezpośrednio związane z jego ochroną lub nie wynika z tej ochrony, **przeprowadzenie oceny oddziaływania na środowisko jest obligatoryjne.**

Uwieńczeniem procesu przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko jest uzyskanie **decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia**. Urzędy, które wydają pozostałe decyzje administracyjne niezbędne do realizacji inwestycji (w tym decyzje o warunkach zabudowy; pozwolenie na budowę; pozwolenie wodnoprawne na wykonanie urządzeń wodnych; decyzje ustalające warunki prowadzenia robót polegających na regulacji wód) będą brać pod uwagę ustalenia zawarte w niniejszej decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

3. Wymagania prawne wynikające z ustawy o ochronie przyrody⁷

Jeżeli planowana do realizacji inwestycja (melioracje wodne) zlokalizowana będzie na obszarach form ochrony przyrody lub też w obrębach ochronnych wyznaczonych na podstawie ustawy o rybactwie śródlądowym⁸, lub też w obrębie cieków naturalnych, wówczas na podstawie art. 118 Ustawy o Ochronie Przyrody, należy dokonać zgłoszenia regionalnemu dyrektorowi ochrony środowiska tzw. **zgłoszenie w trybie art. 118 ustawy o ochronie przyrody**.

Zgłoszenia należy dokonać przed uzyskaniem pozwolenia na budowę, pozwolenia wodnoprawnego lub pozwolenia na realizację inwestycji w zakresie budowy przeciw-powodziowych, a jeżeli te pozwolenia nie są wymagane – **przed rozpoczęciem działań**.

Do prowadzenia działań, można przystąpić o ile, w terminie 30 dni od dnia doręczenia zgłoszenia, regionalny dyrektor ochrony środowiska, nie wniesie sprzeciwu (powinien to zrobić w drodze decyzji), jednak nie później niż po upływie 2 lat od określonego w zgłoszeniu terminu rozpoczęcia. Warto wystąpić o zaświadczenie tzw. milczącym załatwieniu sprawy, zaświadczenie to organy wydaje na wniosek strony.

Zgłoszenie powinno zawierać następujące informacje: lokalizację, rodzaj, zakres, sposób i termin prowadzenia działań, a w przypadku prac związanych z utrzymaniem wód, o ile jest to możliwe także termin i zakres działań objętych zgłoszeniem, prowadzonych w przeszłości na obszarze, którego dotyczy zgłoszenie.

W przypadku przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, w stosunku do których nie przeprowadzono oceny oddziaływania na środowisko, do zgłoszenia zgodnie z art. 118.3. omawianej ustawy, należy dołączyć decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia.

⁷ Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. ustawa o ochronie przyrody (Dz. U. z 2020 r. poz. 55 z późn. zm.)

⁸ Ustawa z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym (Dz.U. 1985 nr 21 poz. 91 z późn. zm.)

4. Wymagania prawne wynikające z ustawy Prawo Wodne

Ustawa Prawo Wodne jest podstawowym aktem prawnym regulującym kwestie melioracji wodnych. Melioracjom wodnym dedykowany jest cały Rozdział 2, Działu V w/w Ustawy. Zapisane w Ustawie definicje i najważniejsze informacje ogólne, zostały omówione we wprowadzeniu do niniejszego opracowania. W niniejszym rozdziale zaprezentowane zostaną wytyczne dotyczące przygotowania dokumentacji, niezbędnej dla prawidłowej realizacji procesu inwestycyjnego; procedura dokonania zgłoszenia urządzeń Wodom Polskim oraz informacje dotyczące należnej opłaty melioracyjnej wynikającej z wykonania urządzeń melioracji wodnych na koszt Skarbu Państwa.

Zgodnie z Art. 199. 1. Ustawy, wykonywanie urządzeń melioracji wodnych należy do właścicieli gruntów. Warto jednak wiedzieć, że urządzenia te **mogą być wykonywane na koszt Skarbu Państwa**, w tym przy udziale środków wspólnotowych, jednak za zwrotem części kosztów w formie tzw. **opłaty melioracyjnej**⁹.

4.1. Wykonanie urządzeń melioracji wodnych na koszt Skarbu Państwa

Urządzenia melioracji wodnych mogą być wykonane na koszt Skarbu Państwa, pod warunkiem, że właściciele co najmniej 75% powierzchni gruntów planowanych do zmeliorowania, złożą wnioski do właściwego organu Wód Polskich (jest to organ, który w uzgodnieniu z wojewodą posiada kompetencje do przyznania finansowania). Zgodnie z informacjami zawartymi w broszurze⁹ wydanej przez Wody Polskie, wniosek powinien zawierać:

- Dane personalne Wnioskodawcy (Właściciela lub Współwłaścicieli);
- Informacje dotyczące gospodarstwa: wielkość gospodarstwa, stan prawny (dokument, na podstawie, którego Wnioskujący nabył prawo do użytkowania gruntów);

⁹ Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie (2019) *Poradnik Melioracje wodne w ustawie Prawo wodne*

- Informacje dotyczące działki (lub działek), na której mają być wykonane melioracje oraz formalnie sprecyzowany wniosek;
- Szereg oświadczeń i zobowiązań, z których najistotniejsze to:
 - Zobowiązanie do poniesienia części kosztów za wykonanie urządzeń w formie opłaty melioracyjnej;
 - Zobowiązanie do utrzymywania wykonanych urządzeń melioracji wodnych stosownie do Art. 188 Ustawy Prawo Wodne;
 - Zobowiązanie do prowadzenia działalności na gruntach zmeliorowanych zgodnie z ich przeznaczeniem przez okres, co najmniej 5 lat;
 - Zobowiązanie do umożliwienia nieodpłatnego wejścia na grunt oraz do obiektów budowlanych w ciągu całego roku w celu zaprojektowania i wykonania urządzeń;
 - Zobowiązanie do nie wnoszenia o odszkodowania za zajęcie gruntu pod urządzenia oraz za szkody w uprawach rolnych powstałe podczas wykonywania robót wodno-melioracyjnych;
 - Zobowiązanie do nie wycofywania wniosku oraz nie wnoszenia zmian do wniosku, po dacie przyjęcia wniosku do realizacji, w szczególności w zakresie wielkości powierzchni i lokalizacji gruntów wnioskowanych do zmeliorowania;
 - Wyrażenie zgody na wejście na grunt w celu wykonania urządzeń melioracji;
 - Zobowiązanie do umożliwienia przeprowadzenia kontroli w miejscu realizacji operacji przez organy podmiotu wdrażającego i agencji płatniczej oraz inne upoważnione podmioty, w okresie co najmniej 5 lat od dnia dokonania płatności ostatecznej ze środków wspólnotowych oraz natychmiastowego zwrotu w pełnej wysokości kosztów poniesionych na przygotowanie inwestycji i wykonanie urządzeń melioracyjnych, w przypadku stwierdzenia naruszenia postanowień zawartych w niniejszym oświadczeniu oraz złożonym przez Wnioskującego wniosku.
 - W przypadku niedotrzymania warunków zawartych w oświadczeniu zobowiązanie do zwrotu poniesionych nakładów inwestycyjnych na wykonanie urządzeń wodno-melioracyjnych na działkach Wnioskującego.

4.2. Wykonanie urządzeń melioracji wodnych, a zgoda wodnoprawna

Zgodnie z Art. 388. 1. Ustawy Prawo Wodne, zgoda wodnoprawna udzielana jest poprzez: wydanie pozwolenia wodnoprawnego; przyjęcie zgłoszenia wodnoprawnego; wydanie oceny wodnoprawnej; wydanie decyzji zwalniającej z zakazu magazynowania ścieków na terenach szczególnego zagrożenia powodzią, wydanie decyzji zwalniającej z zakazu poruszania się pojazdami w wodach powierzchniowych oraz decyzji zwalniającej z zakazów wykonywania robót lub czynności, które mogą wpływać na szczelność lub stabilność wałów przeciwpowodziowych.

4.2.1. Ocena wodnoprawna

Ocena wodnoprawna jest wymagana, gdy dane przedsięwzięcie / urządzenie wodne ujęte jest w Rozporządzeniu¹⁰ w sprawie rodzajów inwestycji i działań, które wymagają uzyskania oceny wodnoprawnej.

Procedurę oceny wodnoprawnej, o ile jest wymagana, należy przeprowadzić przed złożeniem wniosku o wydanie pozwolenia wodnoprawnego.

W przypadku przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko ocenę wodnoprawną zastępuje się decyzją o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia.

Decyzje dotyczące ocen wodnoprawnych wydaje dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie. Zgodnie z § 1.2. rozporządzenia, oceny wodnoprawnej wymagają między innymi inwestycje i działania w zakresie wykonania urządzeń wodnych takie jak: kanały i budowle piętrzące*, a także w zakresie regulacji wód: zabudowa potoków górskich oraz kształtowanie nowych koryt cieków naturalnych**.

Ocena wodnoprawna wydawana jest w drodze decyzji*** na wniosek podmiotu planującego realizację przedsięwzięcia.

¹⁰ Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 27 sierpnia 2019 r. w sprawie rodzajów inwestycji i działań, które wymagają uzyskania oceny wodnoprawnej (Dz.U. 2019 poz. 1752)

4.2.2. Pozwolenie wodnoprawne

Prawo wodne narzuca obowiązek uzyskania pozwolenia wodnoprawnego przed rozpoczęciem realizacji niektórych przedsięwzięć budowlanych, w tym wybranych przedsięwzięć związanych w budowę urządzeń melioracji wodnych. Zgodnie z przepisami, pozwolenie wodnoprawne, inwestor powinien uzyskać przed wystąpieniem z wnioskiem o pozwolenie na budowę.

Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, pozwolenie wodnoprawne jest wymagane na: usługi wodne; szczególne korzystanie z wód¹¹; długotrwałe obniżenie poziomu zwierciadła wody podziemnej; rekultywację wód powierzchniowych lub wód podziemnych; wprowadzanie do wód powierzchniowych substancji hamujących rozwój glonów; pobór wód podziemnych i powierzchniowych; piętrzenie, magazynowanie lub retencjonowanie wód podziemnych i powierzchniowych oraz korzystanie z nich; wykonanie urządzeń wodnych; regulację wód, zabudowę potoków górskich oraz kształtowanie nowych koryt cieków naturalnych; zmianę ukształtowania terenu na gruntach przylegających do

¹¹ Wraz z wejściem w życie ustawy o inwestycjach w zakresie przeciwdziałania skutkom suszy, wyłączony ze szczególnego korzystania z wody będzie pobór wody znajdującej się w rowie oraz stawie, który nie jest napełniany w ramach usług wodnych, ale wyłącznie wodami opadowymi lub roztopowymi lub wodami gruntowymi, znajdującej się w granicach nieruchomości gruntowej stanowiącej własność właściciela, o ile pobór nie narusza interesu osób trzecich – **POZWOLENIE WODNOPRAWNE NIE BĘDZIE WYMAGANE**

*dotyczy budowli piętrzących o wysokości piętrzenia nie mniejszej niż 0,3 m na: ciekach naturalnych, dla których celem środowiskowym jest zapewnienie ciągłości morfologicznej lub obszarach objętych formami ochrony przyrody i ich otulinach, przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie oraz jeżeli piętrzenie dotyczy cieków naturalnych, na których nie istnieją budowle piętrzące, a także takich dla których wysokość piętrzenia jest nie mniejsza niż 1 m,

** dotyczy wykonania regulacji wód na długości nie mniejszej niż 1000 m cieku naturalnego; wykonania zabudowy potoku górskiego na długości nie mniejszej niż 1000 m koryta planowanego do zabudowy oraz kształtowania nowego koryta cieku naturalnego na długości nie mniejszej niż 1000 m tego cieku;

*** Oceny wodnoprawne wygasają z dniem wejścia w życie aktualizacji planów gospodarowania wodami.

wód, mającą wpływ na warunki przepływu wód; prowadzenie przez wody powierzchniowe płynące oraz przez wały przeciwpowodziowe obiektów mostowych, rurociągów, przewodów w rurociągach osłonowych lub przepustów oraz prowadzenie przez śródlądowe drogi wodne oraz przez wały przeciwpowodziowe napowietrznych linii energetycznych i telekomunikacyjnych. Pozwolenia będą również wymagać niektóre obiekty lokalizowane na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią. Zakres wymagań, dla obiektów zlokalizowanych na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią określony został w Rozporządzeniu¹² w sprawie zakresu wymagań, jakie dla obiektów budowlanych lokalizowanych na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią może określać pozwolenie wodnoprawne.

Pozwolenie wodnoprawne wydaje się na wniosek* inwestora. Do wniosku należy dołączyć:

- operat wodnoprawny z oznaczeniem daty jego wykonania, wraz z opisem prowadzenia zamierzonej działalności niezawierającym określeń specjalistycznych;
- decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach, jeżeli jest wymagana;
- wypis i wyrys z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, a w przypadku jego braku – decyzję o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego albo decyzję o warunkach zabudowy, jeżeli są wymagane;
- ocenę wodnoprawną, jeżeli jest wymagana;
- wypisy z rejestru gruntów lub uproszczone wypisy z rejestru gruntów dla nieruchomości usytuowanych w zasięgu oddziaływania zamierzonego korzystania z wód lub w zasięgu oddziaływania planowanych do wykonania urządzeń wodnych.

Dodatkowo, do wniosku o wydanie pozwolenia wodnoprawnego na piętrzenie wód powierzchniowych budowlą piętrzącą o wysokości

¹² Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej oraz Ministra Inwestycji i Rozwoju z dnia 24 stycznia 2019 r. w sprawie zakresu wymagań, jakie dla obiektów budowlanych lokalizowanych na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią może określać pozwolenie wodnoprawne

* wzór wniosku dostępny pod adresem <https://wody.gov.pl/images/dokumenty/pozwolenie-wodnoprawne.pdf>

piętrzenia powyżej 1 m oraz wyposażoną w urządzenia umożliwiające regulowanie przepływu lub na zależne od siebie korzystanie z wód przez kilka zakładów dołącza się projekt instrukcji gospodarowania wodą zawierający opis sposobu gospodarowania wodą i zaspokojenia potrzeb wszystkich użytkowników odnoszących korzyści z urządzeń wodnych, których dotyczy instrukcja gospodarowania wodą, w liczbie egzemplarzy uwzględniającej właściciela wody oraz liczbę zakładów korzystających z wód, których dotyczy instrukcja gospodarowania wodą.

Stroną postępowania w sprawach dotyczących pozwoleń wodnoprawnych jest nie tylko wnioskodawca, ale także podmioty, na które zamierzone korzystanie z wód będzie oddziaływać oraz wszystkie podmioty znajdujące się w zasięgu oddziaływania planowanych do wykonania urządzeń wodnych.

W pozwoleniu wodnoprawnym ustala się cel projektowanych do wykonania robót i urządzeń wodnych, cel i zakres korzystania z wód, warunki wykonywania uprawnień oraz obowiązki niezbędne ze względu na ochronę zasobów środowiska oraz interesów ludności i gospodarki, w zasięgu oddziaływania zamierzonego korzystania z wód lub planowanych do wykonania urządzeń wodnych, w szczególności: obowiązki wobec innych zakładów posiadających pozwolenie wodnoprawne lub uprawnionych do rybactwa, narażonych na szkody w związku z wykonywaniem tego pozwolenia wodnoprawnego; obowiązek wykonania urządzeń zapobiegających szkodom lub zmniejszających negatywne skutki wykonywania tego pozwolenia wodnoprawnego oraz niezbędne przedsięwzięcia ograniczające negatywne oddziaływanie na środowisko.

4.2.3. Zgłoszenie wodnoprawne

Realizacja niektórych przedsięwzięć wymaga dokonania zgłoszenia wodnoprawnego (procedura uproszczona), zamiast procedowania wniosku o uzyskanie pozwolenia wodnoprawnego. Przedsięwzięcia, które wymagają zgłoszenie wymienione są w art. 391.1. Ustawy Prawo Wodne, należą do nich min.:

- trwałe odwadnianie wykopów budowlanych;
- prowadzenie robót w wodach oraz innych robót, które mogą być przyczyną zmiany stanu wód podziemnych;

- wykonanie urządzeń odwadniających obiekty budowlane, o zasięgu oddziaływania niewykraczającym poza granice terenu, którego zakład jest właścicielem;
- odprowadzanie wód z wykopów budowlanych lub z próbnych pompowań otworów hydrogeologicznych;
- wykonanie stawów, które nie są napełniane w ramach usług wodnych, ale wyłącznie wodami opadowymi lub roztopowymi lub wodami gruntowymi o powierzchni nieprzekraczającej 1000 m² i głębokości nieprzekraczającej 3 m od naturalnej powierzchni terenu o zasięgu oddziaływania niewykraczającym poza granice terenu, którego zakład jest właścicielem;
- przebudowa rowu polegająca na wykonaniu przepustu lub innego przekroju zamkniętego na długości nie większej niż 10 m.
- Zgłoszenie wodnoprawne powinno zawierać:
- oznaczenie zakładu dokonującego zgłoszenia z podaniem jego siedziby i adresu;
- określenie: celu planowanych do wykonania czynności, robót lub urządzeń wodnych; stanu prawnego nieruchomości, na której czynności, roboty lub urządzenia wodne będą wykonywane; wykonywanych robót w sposób opisowy, podstawowych parametrów charakteryzujących planowane roboty oraz warunków ich wykonania; lokalizacji czynności, robót lub urządzeń wodnych, z podaniem nazwy lub numeru obrębu ewidencyjnego z numerem lub numerami działek ewidencyjnych oraz współrzędnymi; planowanego terminu rozpoczęcia robót lub czynności.

Do zgłoszenia wodnoprawnego powinno się dołączyć:

- mapę sytuacyjno-wysokościową pobraną z państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego z naniesionym schematem planowanych czynności, robót lub urządzeń wodnych i zasięgiem ich oddziaływania lub inną mapę opatrzoną przez organ Służby Geodezyjnej i Kartograficznej odpowiednią klauzulą urzędową;
- odpowiednie szkice lub rysunki;
- wypis i wyrys z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, a w przypadku jego braku – decyzję o ustaleniu lokalizacji inwe-

stycji celu publicznego albo decyzję o warunkach zabudowy, jeżeli są wymagane;

- zgodę właściciela urządzenia wodnego, które jest niezbędne do wykonania planowanych czynności, robót lub urządzeń wodnych.

4.2.4. Przedsięwzięcia dla których pozwolenie wodnoprawne, ani zgłoszenie wodnoprawne nie jest wymagane

Zgodnie z zapisami art. 395 Ustawy Prawo Wodne, nie wymagają pozwolenia wodnoprawnego, ani też zgłoszenia wodnoprawnego działania polegające min. na:

- wycinaniu roślin z wód lub brzegu w związku z utrzymywaniem wód, śródlądowych dróg wodnych oraz remontem urządzeń wodnych;
- wykonaniu pilnych prac zabezpieczających w okresie powodzi, klęski żywiołowej, ogłoszonych stanów zagrożenia epidemicznego, epidemii albo w razie niebezpieczeństwa szerzenia się zakażenia lub choroby zakaźnej, które mogą stanowić zagrożenie dla zdrowia publicznego;
- wykonaniu urządzeń wodnych do poboru wód podziemnych na potrzeby zwykłego korzystania z wód z ujęć o głębokości do 30 m ;
- zatrzymywaniu wody w rowach, jeżeli zasięg oddziaływania nie wykracza poza granice terenu, którego zakład jest właścicielem;
- hamowaniu odpływu wody z obiektów drenarskich, jeżeli zasięg oddziaływania nie wykracza poza granice terenu, którego zakład jest właścicielem;
- przechwytywaniu wód opadowych lub roztopowych za pomocą urządzeń melioracji wodnych, jeżeli zasięg oddziaływania nie wykracza poza granice terenu, którego zakład jest właścicielem.

Wniosek o wydanie pozwolenia wodnoprawnego, oceny wodnoprawnej, a także zgłoszenia wodnoprawnego **składa się w siedzibie nadzoru wodnego** właściwego miejscowo albo najbliższego dla zamierzonego korzystania z usług wodnych lub wykonywania urządzeń wodnych, lub innej działalności wymagającej zgody wodnoprawnej.

4.3. Zgłoszenie urządzeń melioracji wodnych do Wód Polskich

Właściciel urządzenia melioracji wodnych, które nie zostało wykonane na koszt Skarbu Państwa, ma obowiązek zgłosić to urządzenie do Wód Polskich, w terminie 30 dni od dnia przystąpienia do jego użytkowania, w celu wpisania go do ewidencji melioracji¹³. Zgłoszenie powinno zawierać następujące dane: imię i nazwisko oraz adres albo nazwę i siedzibę właściciela urządzenia melioracji wodnych; sposób korzystania z wód; rodzaj urządzenia melioracji wodnych, jego parametry i stan techniczny; obszar zmeliorowany; a także lokalizację urządzenia, w tym nazwę lub numer obrębu ewidencyjnego, numer lub numery działek ewidencyjnych oraz współrzędne.

Dodatkowo, do zgłoszenia, należy dołączyć kopię zgody wodnoprawnej określającej warunki korzystania z wód.

4.4. Opłata melioracyjna

Zgodnie z art. 200 Ustawy Prawo Wodne, **opłatę melioracyjną ustala się w wysokości 20% całkowitych kosztów wykonania urządzeń melioracji wodnych**. Opłatę pobiera się w 15 równych ratach, w terminie do 30 października każdego roku. Przy czym, jeżeli opłata byłaby mniejsza od 1000 zł, wówczas jest pobierana w 3 równych ratach rocznych.

Pierwszą ratę opłaty melioracyjnej pobiera się po upływie 2 lat od dnia przekazania urządzeń melioracji wodnych do eksploatacji, a w przypadku zagospodarowania pomelioracyjnego łąk i pastwisk – po upływie pierwszego roku.

Właściwy organ Wód Polskich, w drodze decyzji, ustala dla każdego zainteresowanego właściciela gruntów, wysokość należnej opłaty melioracyjnej. Wysokość tej opłaty jest proporcjonalna do powierzchni gruntów, na które urządzenia melioracji wodnych wywierają korzystny wpływ.

W przypadku sprzedaży gruntu, który został zmeliorowany obowiązek uiszczenia opłaty melioracyjnej staje się obowiązkiem nowego właściciela (nabywcy tego gruntu).

¹³ *Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej oraz Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie sposobu prowadzenia ewidencji urządzeń melioracji wodnych oraz zmeliorowanych gruntów i ustalania obszaru, na który urządzenia melioracji wodnych wywierają korzystny wpływ*

5. Wymagania prawne wynikające z Ustawy Prawo Budowlane¹⁴

Zarówno samo urządzenie wodne, jak i jego składowe, w pewnych sytuacjach, mogą, stanowić obiekty budowlane. Zgodnie z definicją zawarta w art. 3 Ustawy Prawo Budowlane przez obiekt budowlany należy rozumieć budynek, budowlę bądź obiekt małej architektury, wraz z instalacjami zapewniającymi możliwość jego użytkowania zgodnie z przeznaczeniem, wzniesiony został z użyciem wyrobów budowlanych.

Zatem podczas budowy urządzeń melioracyjnych, inwestor będzie podlegał również przepisom Prawa Budowlanego. Co więcej, dla niektórych obiektów, również kwestie remontów i rozbiórki będą należały do kompetencji organu administracji budowlanej.

W zależności od danego urządzenia wodnego (obektu budowlanego) różna może też być właściwość organów administracji. Zasadniczo organem pierwszej instancji będzie starosta, a wojewoda drugiej. Niemniej jednak w sprawach obiektów i robót budowlanych hydrotechnicznych piętrzących, upustowych, regulacyjnych oraz kanałów i innych obiektów służących kształtowaniu zasobów wodnych i korzystaniu z nich, wraz z obiektami towarzyszącymi, z wyłączeniem urządzeń melioracji wodnych właściwym organem pierwszej instancji będzie wojewoda.

5.1. Pozwolenie na budowę

Zasadniczo, inwestycje związane z melioracjami wodnymi znajdują się w grupie przedsięwzięć na które nie jest wymagane ani pozwolenie na budowę, ani zgłoszenie (patrz podrozdział 5.3). Niemniej jednak **decyzji o pozwoleniu na budowę będą wymagały wszystkie przedsięwzięcia, które zobligowane były do przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, oraz przedsięwzięcia wymagające przeprowadzenia oceny oddziaływania na obszar Natura 2000.** Wzór wniosku o pozwolenie na budowę określa załącznik do Rozporządzenia¹⁵ w sprawie określenia wzoru formularza wniosku o pozwolenie na budowę. Do wniosku należy dołączyć oświadczenie o posiadanym prawie do dysponowania nieruchomością

¹⁴ Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz.U. 1994 nr 89 poz. 414 z póź. zm.)

¹⁵ Rozporządzenie Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii z 26 lutego 2021 r. w sprawie określenia wzoru formularza wniosku o pozwolenie na budowę.

na cele budowlane oraz projekt zagospodarowania działki lub terenu wraz z projektem architektoniczno-budowlanego w formie dokumentu elektronicznego wraz z opiniami, uzgodnieniami, pozwoleniami, których obowiązek dołączenia wynika z przepisów wymienionych w niniejszym opracowaniu ustaw, lub kopiami tych opinii, uzgodnień, pozwoleń i innych dokumentów, a także decyzję o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, jeżeli jest ona wymagana zgodnie z przepisami o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

5.2. Zgłoszenie zamiaru wykonania robót

Postępowanie w sprawie zgłoszenia zamiaru wykonania robót jest postępowaniem uproszczonym, które kończy się wydaniem decyzji tylko wówczas, kiedy rozstrzygnięcie jest negatywne dla wnioskodawcy. W Art. 29. 1. Ustawy Prawo Budowlane znajduje się lista przedsięwzięć wymagających zgłoszenia. Z zakresu gospodarki wodnej lista ta obejmuje min. budowę obiektów budowlanych piętrzących wodę i upustowych o wysokości piętrzenia poniżej 1 m poza śródlądowymi drogami wodnymi oraz poza obszarem parków narodowych, rezerwatów przyrody i parków krajobrazowych oraz ich otulin.

Samo zgłoszenie zamiaru wykonania robót nie powoduje wszczęcia postępowania administracyjnego, organ wydaje decyzje tylko wtedy, kiedy jest ona negatywna.

Zgłoszenia należy dokonać na formularzu, zgodnie ze wzorem zamieszczonym we wspomnianym wcześniej rozporządzeniu w sprawie określenia wzoru formularza zgłoszenia budowy lub wykonywania innych robót budowlanych¹⁵.

5.3. Przedsięwzięcia dla których nie jest wymagane uzyskanie pozwolenia na budowę, ani zgłoszenie

Pełna lista przedsięwzięć dla których nie jest wymagane pozwolenie na budowę, ani też nie ma obowiązku zgłoszenia robót, znajduje się w art. 29.2. ustawy. W odniesieniu do przedsięwzięć związanych z realizacją systemów melioracji, na liście znajdują się:

- przepusty o przekroju wewnętrznym do 0,85 m²;
- przydomowe baseny i oczka wodne o powierzchni do 50 m²;
- obiekty budowlane będące urządzeniami melioracji wodnych;
- opaski brzegowe oraz inne sztuczne, powierzchniowe lub liniowe umocnienia brzegów rzek i potoków górskich oraz brzegu morskiego, brzegu morskiego wód wewnętrznych, niestanowiące konstrukcji oporowych;
- stawy i zbiorniki wodne o powierzchni nieprzekraczającej 1000 m² i głębokości nieprzekraczającej 3 m, położone w całości na gruntach rolnych.

Na każdą budowę, jeżeli taka jest wola inwestora, można złożyć wniosek o pozwolenie na budowę. Nie ma przy tym konieczności podawania powodu swojej decyzji.

Bibliografia

[1] Żmuda R. (2016) Systemy melioracyjne i potrzeba regulacji stosunków wodnych. Konferencja: „Woda w rolnictwie w okresie nowych wyzwań” Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie 21.10.2016 r, dostępne pod adresem: https://www.cdr.gov.pl/images/Brwinow/RFN/XIII_RFN/Romuald_Zmuda.pdf

[2] Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne. (Dz.U. 2017 poz. 1566 z póź. zm.)

[3] Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej OJ L 327, 22.12.2000, p. 1–73 (Ramowa Dyrektywa Wodna)

[4] Pabujan L., Stachowiak M. (2019) Ocena stanu technicznego urządzeń melioracyjnych w gminie Bystrzyca Kłodzka – obiekt Łomnica, Inżynieria Ekologiczna vol. 20 nr 3, s.1-11

[5] Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2008 nr 199 poz. 1227 z póź. zm.)

[6] Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. 2019 poz. 1839 z póź. zm.)

[7] Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. ustawa o ochronie przyrody (Dz. U. z 2020 r. poz. 55 z późn. zm.)

[8] Ustawa z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym (Dz.U. 1985 nr 21 poz. 91 z późn. zm.)

[9] Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie (2019) Poradnik Melioracje wodne w ustawie Prawo wodne, Warszawa, dostępne pod adresem https://www.wody.gov.pl/images/Pliki_do_pobrania/Melioracje%20wodne_broszura.pdf

[10] Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 27 sierpnia 2019 r. w sprawie rodzajów inwestycji i działań, które wymagają uzyskania oceny wodnoprawnej (Dz.U. 2019 poz. 1752)

[11] Projektu Ustawy o inwestycjach w zakresie przeciwdziałania skutkom suszy przekazany do konsultacji publicznych, dostępny na stronach <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12337151>

[12] Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej oraz Ministra Inwestycji i Rozwoju z dnia 24 stycznia 2019 r. w sprawie zakresu wymagań, jakie dla obiektów budowlanych lokalizowanych na obszarach

szczególnego zagrożenia powodzią może określać pozwolenie wodnoprawne (Dz.U. 2019 poz. 227)

[13] Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej oraz Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 czerwca 2020 r. w sprawie sposobu prowadzenia ewidencji urządzeń melioracji wodnych oraz zmeliorowanych gruntów i ustalania obszaru, na który urządzenia melioracji wodnych wywierają korzystny wpływ (Dz.U.2020 poz. 1165)

[14] Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz.U. 1994 nr 89 poz. 414 z póź. zm.)

[15] Rozporządzenie Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii z dnia 12 lutego 2021 r. w sprawie określenia wzoru formularza zgłoszenia budowy lub wykonywania innych robót budowlanych (Dz. U. z 2021 r. poz. 304)

Spis treści

1. Wprowadzenie	3
2. Wymagania prawne wynikające z ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko	6
3. Wymagania prawne wynikające z ustawy o ochronie przyrody	9
4. Wymagania prawne wynikające z ustawy Prawo Wodne	10
4.1. Wykonanie urządzeń melioracji wodnych na koszt Skarbu Państwa .	10
4.2. Wykonanie urządzeń melioracji wodnych, a zgoda wodnoprawna	12
4.2.1. Ocena wodnoprawna	12
4.2.2. Pozwolenie wodnoprawne	13
4.2.3. Zgłoszenie wodnoprawne	15
4.2.4. Przedsięwzięcia dla których pozwolenie wodnoprawne, ani zgłoszenie wodnoprawne nie jest wymagane	17
4.3. Zgłoszenie urządzeń melioracji wodnych do Wód Polskich	18
4.4. Opłata melioracyjna	18
5. Wymagania prawne wynikające z Ustawy Prawo Budowlane	19
5.1. Pozwolenie na budowę	19
5.2. Zgłoszenie zamiaru wykonania robót	20
5.3. Przedsięwzięcia dla których nie jest wymagane uzyskanie pozwolenia na budowę, ani zgłoszenie	20
Bibliografia	22